

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 3
від «25» квітня 2023 р.

Типова навчальна програма з навчальних дисциплін
«ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ (ОРКЕСТР)»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з музичного мистецтва початкового професійного спрямування,
інструментальні класи

Київ
2023

Типова навчальна програма з навчальних дисциплін «ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ (ОРКЕСТР)» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи. Київ, 2023. 11 с.

Укладачі: **Нич І. Я.**, директор Трускавецької школи мистецтв імені Р. Савицького (Львівська обл.), викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, керівник шкільного камерного оркестру, член координаційної ради Всеукраїнської асоціації закладів мистецької освіти, *координатор групи*;
Пархоменко В. В., викладач, завідувач відділу народних інструментів Черкаської дитячої музичної школи № 1 ім. М. В. Лисенка, спеціаліст вищої категорії, старший викладач, керівник ансамблю гітаристів «Фанданго»;
Половинка І. О., викладач Комунального закладу «Харківський фаховий вищий коледж мистецтв» Харківської обласної ради, спеціаліст вищої категорії, викладач кафедри народних інструментів Харківської державної академії культури, член Асоціації гітаристів Національної всеукраїнської музичної спілки;
Стрілець А. М., старший викладач кафедри народних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, доктор мистецтва, заслужений діяч мистецтв України, головний диригент «Великого академічного Слобожанського ансамблю пісні і танцю» Харківської обласної ради, керівник оркестру народних інструментів «Слобожанські візерунки» Харківського фахового вищого коледжу мистецтв, член Національної Всеукраїнської музичної спілки.

Рецензенти: **Василенко Л. П.**, викладач, завідувач відділу струнно-смичкових інструментів Комунального закладу початкової спеціалізованої освіти «Мистецька школа № 2 імені О. К. Глазунова м. Одеси», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; керівник ансамблю скрипалів «Натхнення»;
Маринчук І. П., викладач, завідувач відділу народних інструментів Вінницького фахового коледжу мистецтв ім. М. Д. Леонтовича (м. Вінниця), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; художній керівник та диригент симфонічного оркестру;
Мітнік Д. С., викладач Запорізької дитячої музичної школи № 1, спеціаліст вищої категорії, керівник естрадно-джазового оркестру (ансамблю); т.в.о. головного диригента Академічного симфонічного оркестру Запорізької обласної філармонії;
Пересунько В. М., голова циклової комісії народно-інструментального мистецтва (духові та естрадні інструменти) Тульчинського фахового коледжу культури, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Інструментальний ансамбль (оркестр)**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою базового підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг і нормативні результати навчання учнів з навчальних дисциплін «Інструментальний ансамбль (оркестр)» для інструментальних класів, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу з цих дисциплін. Типова навчальна програма може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямом. Опанування нормативного змісту типової навчальної програми забезпечить учням можливість застосовувати набуті в процесі навчання компетентності для творчої самореалізації в повсякденному житті, а також для продовження мистецької освіти за фахом.

Типова навчальна програма спрямована на **формування компетентності колективної взаємодії в мистецтві**, яка забезпечується через:

- виконання програмних творів в ансамблі / оркестрі;
- усвідомлення ролі та відповідальності кожного учасника колективу в досягненні спільного результату.

Мета опанування нормативного змісту типової навчальної програми – формування фахових компетентностей здобувачів, а саме здатностей до:

- практики колективного музикування (виконання музичних творів) у різноманітних за складом інструментальних ансамблях та оркестрах;
- комунікації в складі творчого колективу, розуміння своєї ролі у виконавському колективі та особистої відповідальності за спільний результат виконання;
- узгодження виконавських дій, демонстрації виконавського артистизму та технічної майстерності володіння інструментом під час колективного музикування;
- самостійного опрацювання нотного тексту партії;
- розуміння диригентської аплікатури (жестів) та дій відповідно до мануальних вказівок керівника колективу;
- розуміння засобів інтерпретації образного змісту музичного твору та відтворенні їх, усвідомленні загального художнього образу, характеру музичного твору та ролі окремої виконуваної партії в спільному результаті колективного музикування;
- вірного тлумачення базової термінології музичного мистецтва й авторських ремарок у нотному тексті;
- дотримання сценічної етики та виконавської культури;
- виявлення навичок психологічного самоконтролю під час виступів на публічних заходах.

Завдання навчальної дисципліни:

- залучення учнів до колективного музикування у різноманітних за складом (народних, духових, струнних, змішаних) інструментальних ансамблях та оркестрах;

- удосконалення навичок ансамблевої / оркестрової гри;
- формування культури колективної творчої взаємодії – здатність узгоджувати та координувати власні виконавські дії з іншими учасниками колективу під час колективного творчого процесу для досягнення спільного результату;
- практичне засвоєння засобів музичної виразності (фразування, динаміки, штрихової техніки);
- прищеплення інтересу та любові до музики шляхом ознайомлення і вивчення якісних зразків класичного, народного, сучасного музичного мистецтва;
- розвиток естетичного смаку та музично-образного мислення;
- опанування етики публічного виступу в складі колективу;
- посилення мотивації учнів до вивчення та виконання творів на концертних заходах, конкурсах, фестивалях тощо;
- покращення навичок психологічного налаштування та керування власним настроєм під час концертного виступу.

Мета типової навчальної програми – узагальнення та систематизація нормативного змісту з навчальної дисципліни «Інструментальний ансамбль (оркестр)» у логічній послідовності та визначення нормативних результатів навчання, досягнення яких забезпечить учням опанування компетенцій колективного музикування, що надає можливість для творчого самовдосконалення та подальшого навчання в закладах фахової передвищої мистецької освіти.

Завдання типової навчальної програми – надати викладачу обґрунтований зразок та інструментарій для укладання власної робочої навчальної програми та організації проведення практичних занять.

Типова навчальна програма **орієнтована на здобуття учнями, фахом яких є один з оркестрових інструментів**, базових навичок гри в складі ансамблів / оркестрів мистецької школи (музичної школи, музичних відділень школи мистецтв). Враховуючи реальні можливості в окремій мистецькій школі можуть бути створені різноманітні за своїм складом **учнівські колективи: інструментальні ансамблі / оркестри однорідного складу – скрипалів, бандуристів, домристів, акордеоністів-баяністів, гітаристів, сопілкарів, саксофоністів та інших, і змішаного складу – народних інструментів, духових, струнно-смичкових інструментів, фольклорні, камерні, симфонічні, джазові та інші**. Форма колективного музикування для кожного / кожної учня / учениці обирається так, щоб максимально забезпечити розвиток його / її професійних навичок. Навчання з використанням таких форм для кожного / кожної учня / учениці може тривати різні періоди: від року до п'яти (залежно від поставлених навчальних завдань). Рекомендовано використовувати цю типову навчальну програму для організації освітнього процесу шкільних творчих колективів чисельного складу (від 6-ти учасників). Перелік освітніх компонентів та рекомендований обсяг навчального навантаження учня / учениці, які навчаються за освітньою програмою з музичного мистецтва початкової мистецької освіти середнього (базового) підрівня **загального мистецького спрямування**, також включає музикування в колективах, у тому числі у різних за складом ансамблях або оркестрах. Тому типову навчальну програму можна використовувати для складання навчальних та робочих навчальних програм для таких учнів. Рішення про розподіл учнів на групи колективного музикування

приймається колегіально викладачами дисциплін з фаху та інструментального ансамблю (оркестру) з урахуванням бажання, інтересів учнів та можливостей мистецької школи.

Типова навчальна програма може бути **основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми** з навчальної дисципліни «Інструментальний ансамбль» / «Оркестр» для шкільних колективів, в яких спільно беруть участь учні, які навчаються за освітніми програмами як **професійного, так і загального мистецького спрямування**. Відповідно до прийнятої в мистецькій школі освітньої програми, у разі більшої чи меншої кількості годин, ніж передбачено цією типовою навчальною програмою, у робочій навчальній програмі викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст навчальної дисципліни, враховує наявні в закладі мистецької освіти особливості організації освітнього процесу та потреби учнів, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, відповідно до складу конкретного учнівського колективу, форми та засоби контролю якості знань учнів, зазначає нормативні результати навчання, описані в типовій навчальній програмі, збільшуючи або зменшуючи рівень їх складності.

Практика навчання з дисципліни передбачає застосування **колективного** (ансамбль / оркестр), **групового** (групи або партії колективу) та **індивідуального підходів** до учня / учениці, відповідно до його / її вікового й особистісного розвитку, рівня володіння інструментом, з урахуванням індивідуального темпу засвоєння навчального матеріалу.

Дисципліна **може викладатися для учнів з особливими потребами**. Тривалість опанування змісту навчання, передбаченого типовою навчальною програмою, визначається індивідуальним темпом набуття учнем / ученицею відповідних компетентностей.

Нормативний зміст типової навчальної програми ґрунтується на традиціях та сучасних досягненнях української, світової мистецької освіти й враховує актуальні потреби особистості у творчій самореалізації, розвитку образного мислення, накопиченні емоційно-естетичного досвіду.

Освітній процес з навчальної дисципліни «Інструментальний ансамбль (оркестр)» здійснюється у **формі практичних занять, заходів поточного та підсумкового контролю**. Навчання передбачає проведення занять у **формі групових та зведених репетицій колективу**. **Кількісний склад групи** визначається відповідно до інструментального складу і кількості партій, у середньому від 6 осіб.

Склад учнівського колективу (ансамбль / оркестр середнього (базового) підрівня) переважно формується з учнів 5 – 9 класів (дітей різного віку і рівня фахової підготовки). Зміст навчання передбачає поступове, з року в рік, удосконалення вмінь і навичок, що має на меті поглиблення опанування фахових компетенцій. Для мистецьких шкіл з невеликим контингентом (50 – 100 дітей), можливе залучення найбільш підготовлених учнів елементарного підрівня до участі в спільному ансамблі / оркестрі. Для опанування нормативних навчальних результатів, які спрямовані на досягнення спільної

творчої мети, необхідно застосовувати диференційований підхід до учнів окремого класу.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховане на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – **35 тижнів** на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, який становить – **105 год.** на рік (*3 год. групових занять на тиждень*). При поділі ансамблю / оркестру на групи (партії), необхідно передбачити додатково *1 год. на тиждень* для зведених репетицій колективу. Концертмейстерські години (100% годин аудиторних групових занять / уроків, передбачених робочим навчальним планом, відповідно до прийнятої в закладі освітньої програми), варто використовувати для участі викладачів-концертмейстерів як ведучих в окремих партіях, що сприяє кращому засвоєнню навичок колективного музикування.

У робочій навчальній програмі, розробленій на основі цієї типової навчальної програми, **викладач кожного навчального року адаптує, деталізує та конкретизує нормативний зміст дисципліни, відповідно до умов конкретного учнівського творчого колективу, мистецької школи і потреб учнів**, визначаючи: організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів. Викладач має право на академічну свободу (свободу викладання, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають програмі), педагогічну ініціативу та розроблення власного авторського методу / прийому / методики.

Навчальний репертуар інструментального ансамблю / оркестру формується викладачем самостійно з урахуванням наявних у колективі інструментів, індивідуальних здібностей та рівня розвитку учнів.

Для результативного проведення занять приміщення, де проходять уроки, має відповідати санітарно-гігієнічним вимогам для відповідної кількості, віку, фізичних та психофізіологічних особливостей учасників колективу, бути обладнаним необхідним набором основних матеріально-технічних засобів: музичні інструменти (відповідно до складу колективу); стільці, пюпітри для нот; костюми для концертного виступу. Додатково рекомендується використовувати: аудіо/відеообладнання, ноутбук / комп'ютер з спеціальними програмами для урізноманітнення освітнього процесу.

З метою досягнення нормативних результатів навчання рекомендовано проводити не менше *1 публічного (концертного) виступу на семестр* (концерти відділу (відділення), школи, виступи на мистецьких фестивалях та конкурсах). Терміни проведення, періодичність та програми концертних виступів визначаються викладачем.

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів викладач застосовує **форми поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль). Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем самостійно, відповідно до робочої навчальної програми, яка схвалюється методичним об'єднанням або відділом / відділенням. Поточний контроль

передбачає узагальнення інформації про динаміку зростання рівня навчальних досягнень учня / учениці.

Підсумковий контроль за результатами опанування змісту типової навчальної програми проводиться у **формі публічного колективного виступу**, під час якого учні виконують (з нот або напам'ять, залежно від специфіки колективу) **не менше 3-х різнохарактерних творів**.

Оцінювання рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів).

Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня / учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*додаток*). Оцінювання має бути систематичним, об'єктивним, послідовним, спрямованим на підтримку учнів в їхніх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягати навчальних результатів. Оцінювання не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів та не залежить від складності опанованого репертуару, темпу набуття компетентностей тощо.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Тематична будова змісту модулів у типовій навчальній програмі відповідає **принципу концентризму**, оскільки процес опанування змісту навчальної дисципліни «Інструментальний ансамбль (оркестр)» **підпорядкований певному алгоритму та передбачає одночасне засвоєння базових компетентностей для учнів, які розпочали навчання, та поглиблення і розширення компетентностей кожного наступного навчального року для старших учнів**.

Викладач складає робочу навчальну програму на один навчальний рік з врахуванням кількості учнів в окремих класах за роками навчання, рівня їх фахової підготовки та визначених творчих завдань на навчальний рік.

Навчальний рік складається з **двох модулів**:

– I семестровий модуль «Інструментальний ансамбль / оркестр та теоретико-практичні основи ансамблевого / оркестрового виконавства»;

– II семестровий модуль «Удосконалення та поглиблення художньо-виконавських ансамблевих / оркестрових компетентностей».

Зміст навчання за програмою містить такі компоненти:

– систематизація знань про колективне музикування в оркестровій та ансамблевій традиції музичного мистецтва;

– подальше опанування специфіки ансамблевої / оркестрової гри – комунікація, слуховий та зоровий контроль, синхронізація;

– формування навичок групової інтонації, штрихової техніки, динаміки та емоційної віддачі;

– практична робота над ансамблевим / оркестровим музичним твором та його публічна презентація.

Основні компоненти змісту навчання щорічно опановуються та реалізуються за принципами *поступовості, ускладнення, удосконалення та накопичення*.

Зміст навчання	Результати навчання
Модуль 1 «Інструментальний ансамбль / оркестр та теоретико-практичні основи ансамблевого / оркестрового виконавства» – 50 год.	
Різновиди ансамблів та оркестрів. Інструментальний склад колективу Прослуховування / перегляд відповідних ансамблів / оркестрів.	Розрізняє види ансамблю / оркестру та знає їх інструментальний склад. Знайомий з функціями та технічними можливостями інструментів, які входять до складу ансамблю / оркестру.
Правила поведінки на групових та зведених репетиціях, їх організація.	Знає правила поведінки на групових та зведених репетиціях і поводить відповідно.
Елементи самоорганізації учасників колективу.	Усвідомлює зміст спільної праці і мету колективного музикування.
Підготовчі вправи для окремих груп інструментів для відпрацювання відчуття штрихової та інтонаційної єдності. Формування та вдосконалення навичок синхронної гри в ансамблі / оркестрі. Позначення темпу та темпових змін у нотному тексті. Синхронне і узгоджене виконання агогіки, відхилень від темпу та темпових змін.	Розуміє необхідність групового злагодження і виконує різноманітні технічні вправи для розігрування. Відчуває штрихову та інтонаційну єдність. Володіє навичками синхронної гри в ансамблі / оркестрі, координує рухи та слухає гармонічну вертикаль під час виконання ансамблевого / оркестрового твору. Знає основні музичні терміни, які використовуються в нотному тексті для позначення темпу, відхилень від темпу. Володіє навичками узгодженого виконання з партнерами по ансамблю зміни темпу та відхилень від темпу.
Оркестрова / ансамблева партія, композиторські ремарки, особливості позначень в оркестрових партіях.	Може читати оркестрову / ансамблеву партію, розуміє композиторські ремарки, знає особливі позначення (цифри, літери, метроритмічні і темпові позначення, скорочення нотного запису).
Ознайомлення з диригентськими схемами, формування відчуття ауфтакту, гра за рукою диригента (керівника).	Розуміє роль диригента, знає основні схеми тактування, відповідним чином реагує на рухи і покази керівника.
Особливості звуковидобування (звукоутворення) під час колективного музикування. Динамічна палітра колективу.	Вчасно здійснює звуковидобування, згідно ансамблевої вертикалі, має слухові навички відокремлення голосу власного інструмента з поміж загального звучання групи / колективу.
Оркестрова / ансамблева мініатюра (п'єса), форми музичних творів.	Розуміє структуру п'єси (інструментальної мініатюри). Ознайомлений з іншими формами музичних оркестрових / ансамблевих творів: варіації, попури та ін.
Музичний твір – розбір тексту партій та їх опанування під час групових репетицій.	Вивчає і знає свою партію, розуміє значення власного внеску для досягнення спільного результату.
Зведені репетиції та робота над розкриттям художнього змісту твору під час виступу / публічної презентації.	Усвідомлює роль кожної партії в ансамблі та відтворенні художньо-образного змісту твору. Контролює якість та виразність власного виконання.
Модуль 2 «Удосконалення та поглиблення художньо-виконавських ансамблевих / оркестрових компетентностей» – 55 год.	
Поглиблення знань щодо основних структурних елементів музичної форми (мотив, фраза, речення, період).	Знає основні структурні елементи музичної форми (мотив, фраза, речення, період). Використовує набуті знання під час гри.
Удосконалення навичок самостійної роботи учня над оркестровою / ансамблевою партією.	Вміє самостійно працювати над оркестровою / ансамблевою партією, виявляти та опрацьовувати технічні труднощі. Володіє основними принципами аплікатурної дисципліни.

Жанри оркестрової музики великих форм: концерт, оркестрова сюїта, симфонія тощо.	Ознайомлений з жанрами оркестрової музики великих форм, розуміє їх будову та стилістичні особливості.
Засоби комунікації між учасниками групи / партії (спеціальні знаки, рухи), роль концертмейстера групи.	Розуміється на засобах комунікації з учасниками групи / партії та використовує їх під час творчого спілкування, зважає на провідну роль концертмейстера.
Оркестровий / ансамблевий акомпанемент, особливості роботи з солістом.	Має практику виконання оркестрового / ансамблевого акомпанементу, розуміє його особливості.
Культура звуковидобування (звукоутворення) у групі / ансамблі / оркестрі як засіб втілення та передачі художнього образу твору.	Контролює якість власного звуковидобування в складі групи / ансамблю / оркестру, розуміє важливість синхронного спільного звукоутворення для адекватного розкриття художнього образу твору.
Мова диригентського жесту та його складові як засіб невербальної комунікації між диригентом та колективом.	Розуміє і відповідним чином реагує на виразні рухи і жести диригента, що пов'язані з відповідним характером та образним змістом твору.
Формування артистичних навичок. Виконання творів різних стилів та жанрів.	Демонструє особистий артистизм, емоційний відгук на твір, грає з настроєм відповідним до змісту твору. Демонструє певну обізнаність щодо жанрів музики і виконавських стилів.
Концертний виступ як синтез теоретичних знань та набутих практичних навичок.	Застосовує набутий досвід комунікативної та колективної взаємодії під час публічної презентації / концерту.
Разом за рік: 105 годин	

Наприкінці п'ятого (фінального) року навчання здійснюється підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми у формі публічного колективного виступу, під час якого учні виконують (з нот або напам'ять, залежно від специфіки колективу) **не менше 3-х різнохарактерних творів.**

За підсумками навчання учень / учениця демонструє такі результати:

– демонструє володіння програмним ансамблевим / оркестровим репертуаром;

– під час виконання ансамблевих / оркестрових творів демонструє культуру звуковидобування (звукоутворення) та усвідомленого інтонування на основі постійного слухового контролю;

– володіє навичками синхронної гри в ансамблі / оркестрі, узгоджує та координує власні виконавські дії з іншими учасниками під час спільного виконання музичних творів;

– усвідомлює загальний художній образ, характер музичного твору та роль окремої партії в спільному результаті колективного музикування;

– впевнено виступає перед аудиторією, на сцені демонструє виконавську майстерність і виконавські емоції відповідно до художнього образу та авторського задуму музичного твору;

– виявляє стійке зацікавлення музичним мистецтвом, прагне до постійного розширення та удосконалення засвоєних навичок і вмінь.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біла Н. Л., Шумський М. О. Основи оркестрової підготовки (початковий етап) : навч. посіб. : у 2 ч. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. Ч. 1. 117 с.
2. Головань Т. К. Формування навичок основ техніки диригування у студентів-початківців. *Наукові записки НДУ імені М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2012. №1. С. 129–131.
3. Гумінюк П. Психологічні особливості роботи диригента з духовим оркестром. *На урок*. URL: <https://naurok.com.ua/metodichna-dopovid-na-temu-psiholoichni-osoblivosti-roboti-dirigenta-z-duhovim-orkestrom-177265.html> (дата звернення: 01.03.2023).
4. Ілляшенко В. Методика організації та функціонування ансамблю гітаристів у загальноосвітній школі : навч. посіб. Полтава : Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, 2018. 28 с.
5. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування. Київ : Музична Україна, 1973. 200 с.
6. Кучерук В. Ф. Грає оркестр українських народних інструментів: навч.-метод. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. 262 с.
7. Нич І. Я. Камерний оркестр у ПСМНЗ (школі естетичного виховання). Львів : Обласний методичний центр навчальних закладів мистецтва і культури, 2007. 12 с.
8. Полянська К. В. Особливості формування навичок ансамблевої гри в учнів-віолончелістів у дитячих школах мистецтв. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*: зб. наук.праць. Суми, 2016. Вип. 2 (8). С. 214–224.
9. Роговська Є. В., Рутецький В. В. Оркестр народних інструментів : навч.-метод. посіб. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 220 с.
10. Снедков І. Ансамбль у навчальному процесі та концертній практиці : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 60 с.
11. Специфіка роботи диригента з оркестром народних інструментів України: метод. рекоменд. для фах. передвищ. мистец. освіти (галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво») / уклад. А. М. Стрілець, Т. В. Стрілець. Київ, 2019. 95 с. URL: <http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/34> (дата звернення: 01.03.2023).
12. Стрілець А. М. Теоретичні засади виховання диригента оркестру народних інструментів. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти* : зб. наук. ст. Харків : ХНУМ, 2021. Вип. 61. С. 26–49.
13. Хоткевич Г. М. Музичні інструменти українського народу. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2018. 512 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Учень / учениця демонструє низький рівень володіння навичками ансамблевої / оркестрової гри, не виявляє бажання до навчання.
Середній	4 – 6	Виконання учнем / ученицею навчальних завдань та програми має значну кількість недоліків, присутні помилки в нотному тексті. Виявляє недостатній рівень самостійної роботи.
Достатній	7 – 9	Учень / учениця демонструє базові навички ансамблевого / оркестрового виконання. Досить впевнено виконує партії музичних творів та відтворює художньо-образний зміст. Під час гри допускає незначні помилки.
Високий	10 – 12	Демонструє високий рівень володіння навичками ансамблевого / оркестрового виконання. Якісно виконує музичний матеріал у межах програми. Здатний / здатна втілювати музичний образ у процесі спільного виконання твору. Вміє самостійно працювати з нотним текстом ансамблевої / оркестрової партії. Володіє засобами комунікації з партнерами по ансамблю та вміє їх застосовувати в процесі виконання твору. Демонструє впевненість, свободу виконання, сценічну витримку та артистизм.